

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ

Տարեկան . . 12 Ձր.

Վեցամսեայ . . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու րիւ մեկ ծրարով

Տարեկան . . 14 Ձր.

Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻԿԱ

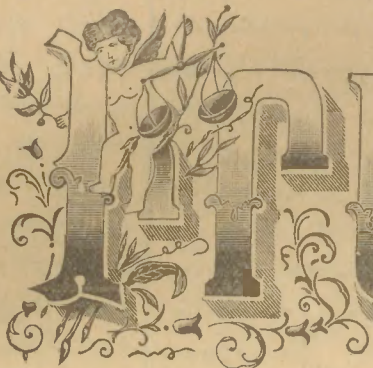
Տարեկան 2,60 Տօլար

Վեցամսեայ 1,50 "

Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Երանոսյան տոշոր

20 ասնդիւ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՏԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրոշրինք եւս

չեւ տրոշիր

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

«Իրաւունք»-ի ընթերցողները տեղեկոտ հետաքրքրութեան մէջ պանդոկ մեր այս քննարկը քեզ գրքի վերաճելուն նպատակ չունենիք, թայց առեւ կողմէ մեզ ուղղութեամբ խորհրդակցութեան ստիպեալ, սխալման զանազան իրարեւորութեան տպագրել, նկատելով թէ աստիճան մեր ազգային յեղափոխական կեանքին մէջ յաճախող դէպքերու շահեկան ու խիստ հետաքրքրաշարժ հաշտութեամբ մեր ընթացիկ կրթական ընթերցանքներուն, որոնց մեծագոյն մասին առիթ եւ դիտարկելու պակաս է «Իրաւունք»-ի ներկայ տարւոյ թիւերը ամբողջովին հաշտելու:

Գիրքը երկու հատորներէ կը բաղկանայ եւ արդէն կէսը տպագրութեամբ ըլլալով, միւս կէսին ալ տպագրութեանը փութով առաջ կը տարուի. այսինքն երկու հատորները քանի մը շաբաթ յետոյ արդէն հրատարակելու պիտի ըլլան:

ԵՐԿՈՒ ՀԱՏՈՐԻՆ ԳԻՆԸ Զ ՅՐԱՆՔ Է

Ստանալ փափաքողները այդ 2 ֆրանքը աշխատել խնայարարութեամբ դրկելով կրկան փութով ըլլալ թէ ԹԻԱՊԱՐՏԸ-ի կազմութեամբ երկու հատորները քիչ ատենէն կ'ստանան: Այս պատիկ գումարը մեզ հասցնելու դիտարկեալ համար կը յայտարարենք թէ փոխարէնը ամէն երկրի նախագործը կ'ընդունինք 10 0/0 զեղչով:

ԹՐԲԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Կ. ՊՕԼԻՄ, 1 Նոյեմբեր. — (Էսթ-Ուէսթի յատուկ թղթակցէն).

Երէկ ձեզ հեռագրեցի իտալական նաւատորմի կատարած որոնք. ասոր կիմանամ թէ միայն Շէյխ-Սաիտի մէջ չէ որ Սուլթանի զօրքերը կը ջանան մարտական կարեւոր դիրքեր բռնելու, այլ կը նկատին այս միջոցին Ատէնի ետին ալ դիրք բռնել, որն ինչպէս գիտէք, Պապ-Էլ-Ման, տէպի պարանոցին վրայ կարեւոր տեղ մըն է եւ ուր Անգղիացի բոյն գրած են:

Այնքան է թէ Թուրքիա այս միջոցին կուզէ օգտուիլ այն ազգեցեալներէ որը կրկին ձեռք բերաւ Յունաստանի հետ ունեցած պատերազմին շնորհիւ: Թուրք կառավարութիւնը պատմական դարձած գործի նման ունի է եւ իր յաւակնութեանց չափ ու սահման դնել չուզեր:

Պարսից Ծոցին վրայ՝ Քովէյթի իշխանութեան խնդրոյն ժամանակ,

Բ. Դուռը այնպիսի յաւակնութիւններ ցոյց տուաւ որ ամբողջ Եւրոպա զարմացաւ, որովհետեւ շատոնց այդպիսի յաւակնութիւններ ցոյց տուած չէր թուրքը: Բաց աստիճանի մը ամիսներէ ի վեր Տրիպոլիս ղրկած բանակները — հակառակ դաշնագրութեանց եւ նուիրական իրաւունքներու — ցոյց կուտան թէ Բ. Դուռը որոշ ծրագրի մը գործադրութեան կը հետեւի իր թէ՛ Ասիական եւ թէ՛ Աֆրիկեան երկրներուն մէջ:

Շէյխ-Սաիտի մէջ թուրք փաշաները ստուգեցին այն փորձը զոր կատարած էին ասիէ քանի մը տարի առաջ եւ որուն դէմ Ֆրանսա խիստ թույլ կերպով բողոքած էր: Այսու հանգեւ Սուլթանը պէտք չէ հաւատայ թէ Ֆրանսա դիւրութեամբ ձեռք պիտի քաշէ երկրէ մը որ իր գիրքով «քանչիլի է եւ որ ուղիղ Հնդկաստան կառավարող է եւ որ վերջապէս Ֆրանսացւոց ձեռքը կը գտնուի նաբուլէն Գ. ի վերջին օրերէն ի վեր: Ուրեմն Ֆրանսան այն երկրը չը թողուր թուրքին:

Գալով Ատէնին՝ թուրք քաղա-

քաղականութիւնը խիստ դիմադրութեան մը կը հանդիպի Լոնտոնի զաւթիներէ կողմէն: Անգղիա որ այնքան զոհողութիւններ ըրած է այդ տեղը բարեփոխու, մաքրելու եւ հաստատուելու, չը պիտի հանդուրժէ իսլամութեան ոտնձգութիւններուն: Անգղիա շատ աւելի եռանդ պիտի ցոյց տայ իր բողոքներուն եւ դիմադրութեան մէջ, այն պատճառով որ գիտէ թէ վստփորի հզօրացման եկած հրամաններուն ետին Գերմանական թելադրութիւնները կը գտնուին: Ուրովհետեւ կիլիքով, առաւել քան երբեք, կը ջանայ առաջագոյն Ասիոյ մէջ առաւելութիւններ ձեռք անցնել Ապտ-Էլ-Համիտի անկողնութեամբ:

Ինչ որ ալ պատահի ապագային, տներկայութիւն է թէ Սուլթանը միջոց գտաւ միանգամայն դժգոհացնելու Ռուսիան՝ Քովէթի մէջ, Անգղիան՝ Ատէնի մէջ, Ֆրանսան եւ Իտալիան՝ Տրիպոլիսի մէջ: Հաւատացեալներու հրամանատարը շատ աւելի խոհեմութիւն ըրած կը լինի իր դուրսութեան վրայ չափազանց յոյս մը չը դնելով, եւ մանաւանդ աշխարհակալական հովիւ չառնելով, որովհետեւ մահիկի բանակներուն յաջողութեան օրերն անցեր են եւ շատոնց: Մակեդոնիա եւ Հայաստան — ուր այնքան խնդիրներ կան կարգադրելու — շատ աւելի օգտակար կերպով կրնային իր միտքը զբաղեցնել:

Հայկական նահանգներու ամէն մէկին մէջ — իրաւ է թէ մեծ ջարդերու ժամանակներն անցաւ եւ դժուար թէ նորէն պատահին, որովհետեւ այս անգամ Թուրքիոյ սուլթի կրնայ նստիլ այդ — մասնակի սպանութիւնները, հալածումը, զրկանքը, բռնաբարութիւնը, տարկութիւնները պակաս չեն, արեւը գրեթէ ասէն օր եւ ամէն կողմ կը հոսի, իսկ կախաղանք նորէն շատ մը տեղեր երեւան ելած է: Վաճառականութիւնը բողոքողին ինկած է. անոնք որ Եւրոպայի կամ ուրիշ օտար երկրներու հետ վաճառականական յարաբերութիւններ ունենալով յաճախ թղթակցութիւններ կը ստանային, իր կասկածելի եւ վտանգաւոր

անձնաւորութիւններ կը ձերբակալուին եւ կը բանտարկուին... Ուրեմն Հայկական նահանգները տեղեւորական եւ ֆինանսական տեսակէտով, առաւել քան երբեք ճշդ նախաձեռնութիւններ են:

Գալով Մակեդոնիային, գիտէք արդէն թէ ապստամբական դուրսութեան մէջ կը գտնուի այդ երկիրը, մէկ կողմէն Մակեդոնացի հրոսակաւորներ եւ Պուլկարական զինքեր եւ միւս կողմէն թրքական բանակներ իրարու դէմ դիմաց կեցեր են: Կարծես դրսէն գալիք նշանի մը սպասելով՝ իրարու վրայ վճռական յարձակումը գործելու համար: Բայց այս սպասողական դիրքը արգելիք Մոնասթիրի եւ Սքիպի բոլորտիքը յաճախական եւ կարեւոր կռիւններ պատահի:

Քանի մը օր առաջ կառավարութիւնը պաշտօնական յոգեւած մը հրատարակել տուաւ մայրաքաղաքիս եւ զխաւոր քաղաքներու (Իզմիր, Սելանիկ, Պէրուլ, Ադրիանուպոլիս, Եւալթ, Եւալթ վերջապէս բոլոր այն քաղաքներու մէջ ուր ֆրանսերէն, յունարէն, հայերէն կամ ուրիշ լեզուներով թերթեր կը հրատարակուին) թերթերուն մէջ, ուր ի միջի ալոց կըսուի թէ Պուլկար առաջակներ երեւցած են կայսրութեան մի քանի կէտերուն վրայ եւ խաղաղութիւնը կը վրդովեն... սակայն շնորհիւ հայրախնամ Սուլթանի բանակներուն ամէն կողմնաճուռած են աւաղակները եւ վաճառած (")... Այս նախը կապացուցանէ թէ տեղորոշութիւնը չէ որ կը տիրէ Սուլթանի սրտին եւ հազուայ վրայ, Մեյի Ս. Դաւիթ-Բեկ

ՕՐՈՒՆԱՆ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կը թուէր թէ Հարաւ-Աֆրիկէի պատերազմին նպատակաւոր վերջաւորութիւնը Անգլիոյ բնակչութեան համար խաղաղութեան ու առեւտրական բարգաւաճումի նոր թուական մը բանար. ճշմարտութիւնը այն է որ, այս միջոցին Անգլիոյ կուսակցական զանազան հատուածներն ու ժողովուրդը ծանր

գրգռութեանց մատուած են՝ իր-
անտալի ինքնօրէնութեան յաւի-
տեանական խնդրոյն ու կրթական
շարհիփոխութեան նոր օրինագիծի
մը պատճառս :

Բայց մանաւանդ Պետական
հանրային վարժարաններու համար
կրթական բարեփոխութեան օրի-
նագիծը, զոր Միութեանական հա-
ռավարութիւնը խորհրդարանի նա-
խորդ նստաշրջանին մէջ ներկայա-
ցուցեր էր, զայրոյթի, բողոքի,
գիմարտութեան ճշմարիտ փոթո-
րիկ մը կը յարուցանէ, դահլճին
գոյութիւնը վտանգելու աստի-
ճան :

Հակիրճ կերպով մը այդ «բարե-
փոխութեան» էութիւնը ընթեր-
ցողներուն ծանօթացնենք : 1870ին,
ազատական կուսակցութիւնը—այն
միջոցին իշխանութեան վրայ—
յաջողեւ էր խորհրդարանին ըն-
դունել տալ դպրոցական դատար-
արական նոր կարգադրութիւն
մը, որուն համաձայն, դպրոցա-
կան հանրային հիմնարկութեանց
վարչական և ուսումնական գերա-
զօյն Տնօրէնութիւնը տարածութե-
րէն պիտի վարէին ժողովուրդին
քուէներովը բնորոշած մասնաւոր
ֆանձաւորումներ (սքոլայ սքոլայ) :
այս բարեփոխութիւնը գլխաւորա-
բար նպատակ ունէր Պետութեան
կողմանէ նպատաւորութեամբ դպրոց-
ները Անկիւքան Եկեղեցիին կրօ-
նամոլ շահատակութիւններէն ազատ
պահել, նախադրութեամբ հանրա-
յին կրթութեան տեսակէտով դա-
ւանական չէզոքութեան բացար-
ձակ սկզբունքը : այն ատեն, նեղը
մնացած, Անկիւքան Եկեղեցիին
սկսաւ իր ծախքերովը դպրոցներ
բանալ, ուր ազատօրէն կը կարո-
ղանար դպրոցականները իր ուղած
դաստիարակութեամբը օժտել : Ե-

կուր նայէ որ, տարիէ տարի բա-
րեկալաւ Եկեղեցականութեան թիւը,
կամ աւելի ճիշդը, նպաստը նուա-
զած ըլլալով, Անկիւքան Եկեղե-
ցիին իր հիմնած դպրոցներուն ծախ-
քը մատակարարելու անկարող գտ-
նուեցաւ : ու օգտուելով իշխանու-
թեան վրայ գտնուելէն պահպա-
նողական կառավարութեան մը՝ ո-
րուն խորհրդարանական կողմնա-
կիցներուն մէջ Եկեղեցականութիւնը
կարեւոր դեր մը կը կատարէ, ա-
ռաջարկեց կառավարութեան օրե-
կեղեցական բոլոր դպրոցները պե-
տութեան տրամադրութեանը յանձ-
նէ, պայմանաւ որ ուսուցիչներու
ընտրութիւնը և կրօնական ուսու-
ցումը իրենք (Եկեղեցիին) տնօրի-
նեն :

Կառավարութիւնը այս առա-
ջարկը նկատողութեան առնելով,
խորհրդարանին նախորդ նստաշր-
ջանին մէջ ներկայացուց դատար-
արականութեան օրինագիծ մը (էտի-
քէլըն պիլ), որուն համաձայն
սքոլայ սքոլայները (դպրոցական
յանձնաժողովները) կը ջնջուին ու
դպրոցները վարչական իշխանու-
թեանց կողմէ ընտրուած մասնա-
խումբերու ձեռքով պիտի կառա-
վարուին : այս փոփոխութիւնը եթէ
խորհրդարանին քուէովը նուիրա-
գործուի՝ Անկիւքան Եկեղեցիին մէկ
քարով միանգամայն երկու թըռ-
չուն զարկած պիտի ըլլայ : Թէ ա-
պահոված պիտի ըլլայ իր դպրոց-
ներուն նիւթական մատակարարու-
թիւնը, և միւս կողմանէ ալ
պիտի յաջողի միւս հանրային
դպրոցները կառավարելու կոչուող
մասնախումբերու մէջ գերակշիռ
դեր մը կատարել, շնորհիւ վար-
չական իշխանութեանց մէջ իր ու-
նեցած բաղժալի կողմնակիցնե-
րուն :

Անկիւքան Եկեղեցիին այս լիր-
յանդգնութիւնը, այս պատճառաւ
ամենաբուն դիմադրութեանց կը
բաղխի, ոչ միայն ընդդիմադիր
կուսակցութեան (ազատական երես-
փոխաններու) կողմէ, այլ մանա-
ւանդ նախարարութեան ինքնատ-
քուէարկող երեսփոխաններու շար-
քերուն մէջ ալ : բայց մասնաւորա-
պէս ազատական կուսակցու-
թիւնը—որ Կլատտոնի մահէն
ի վեր բազմաթիւ դատաւարութեանց
ու անմիաբանութեանց հետեւան.
քով քայքայուած, կազմալուծ-
ուած, բացարձակ անկարողու-
թեան, անկարգապահութեան, ան-
իշխանութեան մատնուած էր—
կղերականներու գործիք դարձող
կառավարութեան մը, կրթական
նուիրագործեալ ազատութիւնը
քանդելու սպառնացող այս հար-
ուածէն, գոցցես հրաշքով մը հոգի
կառնէ, ու իր վաղեմի շքեղ զօ-
րութիւնը կը վերստանայ : դար-
մանալի բան, ինչ որ անհամար
խորհրդակցութիւններ ընելու ան-
կարող գտնուելէին, կառավարու-
թեան այս բռնակալ օրինագիծը
հմայքը կուենայ՝ ազատականնե-
րու կարգապահութիւն, միութիւն,
յաղթանակի փտահութիւն ներ-
շնչելու : և կառավարութեան զէմ
մղուած պայքարին մէջ, իրենց
նախկին ընկերներուն կուգայ կը
միանայ ազատականներու մէկ հեր-
ուածող մասը, որը, Կլատտոնի
իռանտական օրինագիծին (հօմ
նու), ու Հայկական տաքնապիւն
վիճաբանութեանց միջոցին, ինչ
պէս անգլուպօէր պատերազմի ա-
տեն, աւելի թօթիներու (պահպա-
նողականներու) քաղաքականութեան
յարբեր էր : հետեւապէս, ազա-
տականներու արդի պաշտօնական
կուսակցապետ՝ Սըր Հանրի Գէն.

պէլ Պէնըրմէնի (որուն կուսակցու-
թեան վրայ հեղինակութիւնն ու
ազդեցութիւնը սակայն աւելի ան-
ուանական է քան իրական) հետ
քով բովի կը պայքարի լորտ Ռօզ-
պէրիի պէս փառ դասալիք մը,
որ Կլատտոնի հօմ առջին վիճա-
բանութեանը միջոցին գաղտնա-
պէս իր կուսակցութեան զէմ դա-
ւելէ ետք—որուն իբր վարձք ար-
քունիքին կողմէ նախարարապետ
պիտի անուանուէր—Հայկական
տաքնապիւն սաստկութեանը ատեն
մանաւանդ, իշխան է օռլի, Կլա-
տտոնի զէմ ելաւ, ազատականու-
թենէ հրաժարեցաւ, լորտ Սօլզ-
պէրիի թոյլ քաղաքականութիւնը
պաշտպանելով ու առիթ տալով
կապրիէլ Հանդօյի որ ֆրանսայի
Երեսփո. Ժողովոյն մէջ իր խրքա-
սէր քաղաքականութիւնը պաշտ-
պանելու համար Ռօզպէրիի օրի-
նական ապաստանէր :

Այսպէս ուրիշ, յեղակարծօ-
րէն, երբ արդի դահլճը իր գո-
յութիւնը անխոցելի կը հավարէր,
ազատականները տարտամ ակնկա-
լութիւնը կուենեան իշխանութեան
զլուխ անցնելու :

Տ. Է.

ՇՈՒՄԼԱՏԻ ՀԱՅԵՐԱՆԻ
ՅԱՆԻՏԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒԻՔ

«Կուր զոյութեան ազապակն է,
և ուր որ կուր չկայ՝ հոն մեռե-
լութիւնը կը տրիւ» ըսած են մեծ
ընկերաբաններ :

Բայց ո՞վ կրնայ մտքէն անցու-
նել թէ Շումլուի պէս մեռած քա-
ղաքի մը մէջ ալ կուրներուն ա-
մենէն սնտոին և ամենէն վայրագը
ժամանակէ մը ի վեր անբեղհատ

Ա. ՇՈՒՄԼԱՏԻ

(27)

ԹԻՒԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՐԻՐԱՆԱԼԻ ԹՈՒՄԱՆԵԸ...

— Կը տեսնէ՞ք... անա՛ դժոխք մը՝ որուն մէջ կը
քաշկոտուիք դուք, շարունակեց Վանական : Ո՛հ,
գիտե՛մ, աղէկ գիտե՛մ թէ ճանչցաք զիս... հաս-
կըցաք թէ Աստուած իր արդարութիւնը յորցնելու
համար ինձի՝ այստեղ առաջնորդից զիս... այս սե-
մերէն ներս մտցուց իմ քայլերս... Եկա՛յ որ հար-
ցունեմ ձեզի : ո՛ւր է Տիրացու Սիմոն... Ի՞նչու
մատնեցիք զինքը... Ի՞նչու ձեռքերնիդ խղճերնուդ
վրայ չդրիք, երբ կը տեսնէք ձեր հոգին :

Տէր Օհան լուռ էր : Հոգեկան անզուսպ ցաւ մը
կը զգար՝ իր պաշտօնակցին վիճակը տեսնելով : Գա-
լով Տէր Կարապետին, այնքան խոցուած էր որ
չկրցաւ բառ մը, ճիշդ մը հանել բերէն :

— Ի՞նչու համար կը լռէք... Ի՞նչու չէք պատաս-
խաներ, յարեց Վանական :

— Ո՛հ, ո՛հ... Աստուծոյ սիրո՛յն ըլլայ, մընջեց
Տէր Կարապետ : մի՛ չարչարէք զիս... թողուցէ՛ք...

հեռացէ՛ք... բաւական է... ի՞նչ կուգէք ինէ...
Ներսէս... ներսէս կը խնդրեմ :

— Ներսէս... դժուար ներում կը խնդրէք, բացա-
բանեց Վանական :
— Այո՛ :

— Աստուած կայ... աչքերնիդ դէպի Անոր ար-
դարութիւնը դարձուցէ՛ք :

Տէր Կարապետ գերագոյն շարժում մը ըրաւ,
սարսուց ու գլուխը թողուց բարձին վրայ :

Ան ատեն խղճուած մըմունջ մը ելաւ իր բերնէն
ու աչքերը դոցեց :

Վանական անոր դէմքը դիտեց... տեսաւ որ դար-
հուրիի երեսփոխով միջնաւ ու ծածկեց ճակտին
խորշոմները :

— Ո՛հ, չէ մեռած, մընջեց Վանական : Կը տան-
ջուի՞ր... խեղճը կը չարչարէ զինքը : Մեկնի՛նք...
բաւական է :

Տէր Օհան ու Վանական տնչուկ քայլերով տու-
նէն դուրս ելան :

ՇՈՒՄԼԱՏԻ-ՎԵՏԻԿԱՆԻ ԿՈՒԻՔ

Ներսէս Արծրունիի Հայկական խումբը՝ թողնե-
լով Շիլթայ լեռանց յետնակողը, Վանականին ա-
ռաջնորդութեամբ, ուղղակի «Շատխու-Կէտիկ» կոչ-
ուած կիրճը մտաւ, ուսկից կէս ժամի մը հեռաւո-
րութիւն կը մնար մինչեւ կեւ գիւղը :

Լուսնալու մօտ էր Վ.
Կիրճին վերեւը լերկ ու վիթխարի ժայռեր կա-

(Շարունակելի)

պիտի արեւորէր Դոյն քաղաքի հայ ազգաբնակչութիւնը:

Ըսեմք ուրեմն թէ Եւսեփացի մեր եղբայրները իրենց այս կռիւններով կենդանութեան գերագոյն նշանները ցոյց կուտան մեզ: Կը սխալի՞ք. պիտարինե՞րով Տէրութի խնդրով զբաղուող և զբաղեցնող չուսկացիք. երկուքի բաժնուած, հիմա ալ վարժապետական խնդրով կնճիռ մը մէջտեղ դրած են, որուն երկու ծայրերէն կը քաշեն ու կը քաշեն, առանց անոր արագ լուծմանը անկեղծ փափագողներ լինելու:

Երկուստէք հպատակած իրենց կամակոր ետին, կը կարծեն իրաւունքն ունենալ մահացու հարուածներով հիւանդացնելու իրենց մատաղ սերնդին յուսատու ապագան, առանց իսկ զգալու իրենց մէջ խզճի թեթեւ ըմբոստացում մը:

Երկու կողմին ալ հետեւորդներու մեծագոյն մասը ոչխարային համակերպութեամբ մը կը փաստաբանէ իր կուսակցութեան իրաւացիութիւնը, առանց երբէք կռահելու թէ ինք լոկ գործիք մը դարձած է մասնաւորներու կամայականութեան:

Մին կը պօռայ. «մասնիչ վարժապետը չենք ուզեր». միւսը կը բացագանչէ. «հին վարժապետները հրաժարուած են. թող հեռանան»: Բայց այս բոլորին ետին, աւելորդ է ըսել թէ միշտ թագնուած են կուսակցական հին և թթուած հաշիւներ. որովհետեւ հինքը Հնչակեաններ, իսկ նորեկը մասնիչ մականուանեալը, Դաշակցական են եղեր: Ահա բուն ներքին հիւանդութեան միջոցները որոնց միջոցաւ բարձրացած այս աղմուկը սակայն շատ անընդունակ և խաղաղ հեռի է մեզ համոզելէ թէ կենդանութիւն կայ Եւսեփացի հայ կեանքին մէջ:

Բարեկրօնի աշտարակի մը նոր շինութեան ձեւնարկել չինշնաւէր արարքը անոնց՝ որ հին վարժապետներուն վարժունքէն դժգոհ, դպրոցներուն մէջ բերին տնկեցին նոր մը որ մեղադրանքներուն ծանրագունին, ամբաստանութեանց ահաւելին տակ ջախջախուած էր հրապարակաւ թերթերու մէջ:

Իրաւունք իբրեւ ոչ կուսակցական թերթ խոհեմութիւն քրած պիտի ըլլայ այսուհետեւ չը հրատարակելով Եւսեփացի գրուած կարգ մը նամակները, որոնք աւելի կը ծառայեն կրքերը բորբոքեցնելու թէ մտքերը լուսաբանելու: Թող ալլեւս Եւսեփացիք իրենց վէճն իրենց մէջ կարգադրեն, զի մամուլը ոչ պարտաւոր է և ոչ ալ իրաւունք ունի շարունակ հանդիսատես ընելու իր ընթերցողները անոնց անպիշ և ինքնին տաղտկալի կռիւներուն, որոնք այդ քաղաքէն դուրս ապրող ազգայինները մազի չափ հետաքրքրելու ընդունին:

ՂԱՐԻՊ-ՂՈՒՐՊԷՅ

Եւսեփացի

Մենք արդէն մեր սիւնակները գո-

ցած էինք. բայց մեր այս լուսթիւնը քաջալերանք մը եղաւ ինքզինքին Դաշակցական յորձորը քանի մը խռովայողներու, որոնք հին վարժապետներէն ազատելու համար մատնիչ վարժապետը պաշտօնի կոչելու անուրակելի սխալը գործեցին, սխալ մը որ Եւսեփացի ապագայ սերունդը փճացնել սահմանուած էր. այդ պարագային մեզ լուսթիւնը չը խզել պարտաւորեցութիւն պիտի նշանակէր:

Դիւս. ԽԱՐ.

ՅԱՆՅԱՆՔԸ ՈՐՈՒՆ Է

2.

Զօրեւակ (Ռոստոմ) քննիչ

Տիկնանց մասնախումբի խնդիրը մանրամասն գրած էի Պիւտլին եւ այդ մասին Ռոստոմի հետ ունեցած թղթ-թակցութիւնս եւ Ռոստոմի այդ մասին բռնած ընթացքը մատմարար դած էի. անհատական համոզմամբս եւ կարծեօքս իբր դարձան ժողովուրդի յուզեալ մտքերուն եւ Դաշակցութեան պատուին արատ մը չըլլալու համար, ըսած էի թէ իբր բարոյական պատիժ պէտք է Վարդօն հրապարակաւ արտաքսել կուսակցութենէն, քանի որ կարող չէ իւրացուցած դրամները կուսակցութեան վերադարձնել:

Տիկնանց մասնախումբի խնդիրը հրապարակութենէն բաւական ժամանակ անցած էր. թէ այդ խնդիրը եւ թէ 28 սնտուկի խաչադրութիւնը շատ գէշ եւ տխուր տպաւորութիւն թողուցած էր ժողովուրդին վրայ, մանաւանդ երբ ժողովուրդը կը տեսնէր Վարդօնի անպատիժ մնալը: Մէկ խօսքով գոնէ Վառնայի համար Դաշակցութիւնն իր բարձրութեան վրայ մնացած չէր:

Յանկարծ Ռոստոմ Վառնա եկաւ եւ անհատի մը միջոցաւ ինձ հետ տեսնուելու փափաքն յայտնեց:

Ռոստոմ 28 սնտուկի խաչադրութիւնը, Տիկնանց մասնախումբի տօքիմանները քննելու պաշտօնով եկած էր: Ի հարկէ շատ երկար պիտի ըլլայ 28 սնտուկի եւ Տիկնանց մասնախումբի մասին մեր Ռոստոմի հետ ունեցած տեսակցութիւնը հոս պարզել, որը գրեթէ երեք ժամ տեւեց: Երբ տեսայ որ Ռոստոմի միակ նպատակն է Վարդօն այս երկու խնդրոց մէջ մասամբ արգելադրել, ահապէս վերջ տուի մեր տեսակցութեան:

Ռոստոմ փափաք յայտնեց Տիկնանց մասնախումբի անդամները մեր տունը հաւաքել եւ ժողով մը ընել իրեն ընկերակցող դաշակցականներու հետ: Ռոստոմ անուղղակի կերպով ուզեց որ Վարդօն ալ մեր ժողովին ներկայ գլուխուի. բայց մերժուեցաւ:

Ռոստոմ մեր ժողովին ներկայացաւ իր հետն ունենալով Վ. Մ. (Պալքանեան կեղծ. գովիթէի անդամ) Օ. Գ. (Վառնայի մշտական գովիթէի անդամ): Կարգ մը խօսքերէն վերջ մեզմէ պահանջեցին մասնախումբի տօքիմանները եւ մենք ներկայացուցինք:

Ամբողջ երեք ժամ տօքիմանները քննելէն վերջ կարգը եկած էր Վարդօնի իր ձեռագրով պատրաստած հազար ֆրանքի վիճակահանութեան հաշուեկշիռին: Այդ հաշուեկշիռը Ռոստոմ երեք անգամ կարդալէն եւ յորրորդ անգամին գրաւոր հաշիւն լրացնելէն վերջ, երբ Վ. Մ. փնտռուաւ, ես ուղեցի իրեն կարծիքն եւ համոզումն իմանալ, ու պատասխանեց կասկարմիր կտրած:

«Ախր՛, շատ ճապար գրուած է. զեղ-«ճուճ կերեւայ. բայց չէ՞ որ ամենքս» ալ մարդ ենք. Վարդօն կրնայ սխալուիլ»:

Բնական էր որ Ռոստոմի այս պատասխանը ամենուս ալ ծիծաղը շարժէր:

Վ. Մ. քանի մը անգամ կարդալէն եւ գրաւոր հաշիւ մը ընելէն վերջ, չը կարողացաւ գրեթէ որոշ բան մը ըսել:

Ռոստոմը տօմարը ներկայացուց, ուր արձանագրուած էին Տիկնանց վճարած ամսավճարները եւ նուիրատուութիւնները. իսկ վիճակահանութեան եւ նուագահանդէսի մասին սանթիմ մը չէր նշանակուած հոն: Երբ տեսանք որ Ռոստոմ այդ գուժարով կուզէ ամսավճարներու եւ նուիրատուութեան խնդրոյն մէջ (այդ գուժարներն որ պէտք էր ժամանակին հրատարակուէիմ Դրօշակի մէջ) Վարդօն արգելադրեց, մենք միահամուռ կերպով ըսինք.

«Այդ տօմարնիդ ինչպէս կերեւի, արդէն շուկայէն նոր գնուած է եւ այդ սկիզբի 2-3 թերթերը, որ գրուած է, ամբողջն ալ Օ. Գ. ի ձեռագիրն է որ զեղծմարարի մէկն ալ ինքն է արդէն. կընդունինք երբ մեզի ներկայացնեն գովիթէի հին եւ բուն տօմարը, որուն մէջ քանի մը գործիչներու ձեռագիրներ եւ ստորագրութիւններ կան: Իսկ գալով նուագահանդէսին, 800 ֆրանքէն աւելի տոմսակ ծախուած է եւ նուիրատուութիւններ եղած են. այդ պատկառելի գումարէն միայն 200 այսչափ գումար մը կայ մէջտեղ, իսկ վիճակահանութիւնն ալ 600 ֆրանքէն աւելի է. այդ գումարէն սանթիմ մը չկայ հոն»:

Ռոստոմ եւ իրեններն երբ տեսան որ այդ նոր շինուած տօմարը իբր գովիթէի բուն տօմար չը կրցան կլլեցնել տալ մեզ, եւ երբ տեսան որ վիճակահանութեան եւ նուագահանդէսի հասոյթներէն սանթիմ մը իսկ չկայ մէջտեղ եւ քաջաւակ զեղծումն հայելի պէս պարզ կերեւայ, սկսեցին «թերեւս սխալ մը եղած է» մեթոտներ գործածել: Արդէն գիշերը բաւական սահած էր. ուզեցի վերջ տալ այդ խեղդատակութեան:

Եթէ երբէք համոզուիլ չէք ուզէր այսչափ օրինաւոր տօքիմաններով եւ Վարդօն ու Օ. Գ. այս խնդրոյն մէջ զեղծմարարներ ճանչնալ, մենք այս տօքիմանները Իրաւունքի մէջ մանրամասնաբար կը հրատարակենք. ժողովուրդը թող դատէ. Ռոստոմ պատասխանեց.

«Չէ. պէտք չէ որ Իրաւունքի մէջ հրատարակէք. արդէն եթէ ես գիտեմայի թէ խնդիրը այս վիճակին պիտի հասնէր, երբ դուք ինձի գրեցիք «ես իսկոյն Վառնա կուգայի. այն ատեն չը գալուս կը զղջամ»:

Կրկին հաւաքուեցու որոշումով վերջ տուինք ժողովուն:

3. 4. ՃԱՆԿԻԿԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աթենքի հոգեւոր հովիւ Տ. Խորէն քահանայ՝ Հայրապետական կոնգրակով և Աթենքի Հոգաբարձութեան ժապաւինեալ տոմարով՝ քանի մը շաբաթ առաջ Ռուսա-նիոյ Կալայց քաղաքն երթալով, հարկ եղած միջոցներն Գործադրեր է Աթենքի մատրան շինու-

թեան ինպատու տեղացի հայերուն մէջ նուիրահաւաքութիւն կատարելու համար. նուիրահաւաքութեան արդիւնքը նպատաւոր եղած ըլլալով, այժմ հաւաքուած գումարն ուղղակի իր նպատակին գործածել կը մնայ:

— Սուլթանը Պոլսահայ ծանօթ բժիշկ Տօթթ. Միքայէլ Խօրասան. ճեանի, որ ժամանակին Պօլսոյ բժշկական վարժարանին մէջ 30 տարի ախտաբանութեան վրայ դասախօսած է, Պալայի բարձր աստիճանը շնորհած է:

— Թիֆլիզի Կաշկաւ պոչտոնաթերթի թրքահայ գաղթականներու վերաբերմամբ՝ ներկայացուցած մէկ վիճակացոյցէն կը տեսնուի թէ ռուսահպատակութիւնը ընդունող գաղթականներու թիւը 361 եղած է. իսկ 33 հոգի ալ բռնի կերպով անգամ գրուած են:

— Ռուսահայ Պ. Հայկ Տէր Աստուածատրեան Թիֆլիզի մէջ մամուլի գործերու վարչութենէն արտօնութիւն խնդրած է իր խժ. բագրութեամբը Մատենադէտ առնուով հայերէն ամսագիր մը հրատարակելու: Ամսագիրը գլխաւորաբար պիտի հրատարակէ հայերէն գրքերուն և հայերու վերաբերեալ օտար գրքերու վրայ ուսումնասիրութիւններ, պատկերազարդ կենսագրութիւններ, տպագրութեան, մամուլի մասին պետական կարգադրութեանց վրայ տեղեկութիւններ, եւն:

— Պօլսոյ Կրօնական Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ Ռուսոնոգի Ֆէսլեան Տ. Արիստակէս քահանային «դասաւանդութիւն քրիստոնէական կրօնի» անուն գրքին վրայ Սահակ քահանայ Տ. Սարգիսեանի մէկ ընդարձակ տեղեկագիրը նկատողութեան առնելով, վարժարաններու մէջ այդ գրքին իբր գաւազիրը գործածութիւնը պատշաճ չէ համարած. սակայն միեւնոյն ատեն, անոր ապագրութիւնը արտօնել որոշուեց է, եթէ հեղինակը քննիչին ցոյց տուած սրբագրութիւնները կատարէ:

— Նպատակեց Յանձնաժողովը, իր վերջին նիստին մէջ որոշած է պատրիարքարանի կողմէ նպատաւորուող գաւառական բոլոր վարժարանները, ուսումնական ուղղութեան տեսակէտով, Պօլսոյ Ուսումն. Խորհրդոյ հսկողութեանը ենթարկել:

— Առեւտրական Բ. դատարանի նախկին անգամ հանգուցեալ Մելքոն Խսկէնտէրեանի կողակից՝ հանգուցեալ այրի տիկին Նոյեմի Խսկէնտէրեան իր կենդանութեան միջոցին Ս. Փշկի Ազգ. Հիւանդանոցին 20 ոսկի նուիրատուութիւն մը քրած էր, որը իր մահուանէն ետքը միայն պիտի յանձնուէր. այժմ Տիկ. Նոյեմի վախճանած ըլլալով, 20 ոսկի գումարը Հիւանդանոցին Հոգաբարձութեան յանձնուած է:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Ձար գէնտի էլ եազրսը իլէ Սուլ-
թան. պիր մէթուպ եօլլալուպ,
պուրն լիվաթալու հէյէթի մալս.
սուպ վէ հէտիլէր եօլլամըլ օլ-
տըղընտան տօլալը պէյ սնր թէշէ-
քիւր իթմիշ տիր. Պու մէթուպտէ
Ձար բէք մուհիպպանէ վէ սոս.
թանէ սուրէթտէ պիր լիսան իս-
թիմալ իթմիշ տիր.

— Ալպանիան Միթրօփիցա
չէհրի իշին ըստ գօնօլոսը թա-
լին օլըն սն Մ. Շարպին մահէլի
մէթուպիլիինէ կիթմէք միւմթին.
սիզ կէօրիյօր. թուրք հիւքիմէ-
թի Արնապուտ րէյիսէրինին թէհ-
տ' տաթընա գարըլ անը մուհա-
ֆտալ իթմէք իշին սէպաթ կէօս.
թէրմէյօր.

— Յոսնասըն թէհտի իւզէ-
րինէ՛ Պապը Ալի մէհպուր օլտը
Քրանսըզ մաթլուպաթընտան թէհէ.
խիր օլընան ալըք թազսիթլէրի
էօտէմէյէ, վէ իլէրիսի իշին տախի
կիւնիւ կիւնիւնէ էօտէյէմէտիկի
հալտէ՛ Պոսնգ Օթմառն կէօմրիք
իրատընտան թուլթալալ մէզուն օ
լաճաք տրը.

— Գըրմըզը Տէնիզ եախօտ
Պահըր Ալմէր գուգուաթընտան
տօլալը Հօտէյտա լիմանընտան ին-
կիլիլէրին հուգուզընը մուհաֆա.
զա իթմէք իշին պիր ինկիլիզ
զըրհըսը կէօրիւնմիշ տիր. թուրք
լիմանընտան պու զըյիլընն նախէ-
հան կէօրիւնմէսի Եըլտըղտան էն-
տիշէ հասըլ իթմիշ օլուպ. Հօտէյ-
տատաքի ինկիլիզ թապաալարըն
թալէպլէրին տէրհալ իճրա իթ.
մէք իշին Սուլթանըն միւսթաճէլ
իմրիլէր վէրմիշ օլտըղը Սթանպօլ-
տան պիլտիլիլմիշ տիր.

— Գըրմըզը Տէնիզտէ պուլընան
թուրք վարօրալը օլ սահիլլէրինի
իւրըզլարտան տախի մուհաֆազա
իտէմէզ տէրէճէտէ օլտըղընտան
Պապը Ալի օլ թարաֆի 4 առէտ
հարպ վարօրը եօլլալը չըգ' ուղըմսը
էմր իթմէքտէն մատաա թահսիս
իթմիշ տիր.

Իթալիա զըրհըլարը Միտիտէն
կէրի չէքիլուպտէ, գուրօտըլարըն
վէ թազմիւնաթըն սուրա թէսիլմ
օլընապիլէճէկիին Պապը Ալի ճէ-
վապ իթմիշ իսէտէ, իթալիա տէվ-
լէթի մաթլուպաթընըն իճրաընը
կէօրմէքսիզին ամիրալա եէնի պիր
էմիր վէրէմէլէճէկիին պիլտիլիլմիշ.
վէ իւլթիմաթմըն միւտտէթի
Նոյեմբըր 15ինէ թէմտիտ իթմիշ
տիր. թուրքիլէր իթալիալարըն
չու սէպէպլէ Արապիտան սահիլ-
լէրինտէ պաշգա թէճապիլզաթտա
պուլընմասընտան գօրգմագտա տըր-
լար.

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Քէնէրալ Զօնչէվ եարէլէնմիշ օ.

լարագ Սօֆիալա քէնտի խանէ.
սինէ նազլ օլընտր. Մէրգուլ
Հէյլթընանտ Նիքօլուպ իհալէ իթ.
միշ տիր Բօսլօկտա գըրը կէշիլէ.
րէք իլք եազտա օրատա ըսեան
հազըրըղը կէօրմէք վազիֆէսի.
Յազաթ Սօֆիա հիւքիմէթի ժէ.
նէրալ Զօնչէվ տէրտէսթ իթմիշ
վէ խանէսինի նէզարէթ ալթընա
ալթըլ տըր. Բիվալլէթէ կէօրէ,
հիւքիմէթ Զօնչէվի պու տէֆա
տախի Պրէնօէյալ սիւրէճէք վէ
կէշէն տէֆա գաշմըլ օլտըղը իշին
թահթը մուհաքէմէյէ ալաճաք
ըմըլ.

— Գօլօնէլ Տիմիթրոփ էրքեանը
հարպ րէյիսի թալին օլընմըլ
տըր.

— Բուս օրտուսընըն 54ինճի ա.
լալընը՝ գօմանտանը Ֆէյս. Բրէնս
Ֆէրտինանտ օլմասը սէպէպլէ Պուլ-
կարիտան պիր հէյէթի մուրա-
խասէ քիշնէվէ կիթմիշ օլուպ,
մէզքիւր ալալըն եէվմի րէսմիսին.
տէ հազըր պուլընաճաք տըր.

ՄԻԻԹԷՆԷՎԼԻԹԷ

Ալմանիա իմբէրաթօրը վիլհէլմ
Նոյեմբըր 6տա քիլէվտէն Հօհնցօ
չէրն վարօրը իլէ Լօնտրալա կիթ-
միշ տիր. տիկէր իքի հարպ վա.
բօրլարը տախի Հօհնցօյէրնէ րէ.
Ֆազէթ իտէյօրալ, իմբէրաթօրը
մարէշալ Լօրտ Բօպէրթս գարըլ-
լալաճաք տըր.

— Ինկիլիթէրա մէճիսի Մէպու-
սանընտա խարիճիլէ միւսթէշարը
Մ. Քրանսպօրն պի. սիւալէ ճէվա-
պլէն տէմիշ տիր քի՛ Պուլկար վիւ.
քէլա րէյիսի Մ. Տանէվին «Պէր-
լին աշտնամէսի մուհիպ Մաքէ.
թոնիտաա իսլահաթըն իճրա օլըն.
մասընը պիւթիւն տէօվլէթլէր,
պիրիսինտէն մատաա, թալէպ ի-
տէճէլլէր» տէմէսինի թաաաթի ի-
տէն հիշ պիր մուսամէլէտէն խապէ.
րիմիլ եօգ տըր.

Մ. Քրանսպօրն պիւ ճէվապը
Մ. Տանէվին մէզքիւր պէյանաթը-
նը էսասսըզ կէօսթէրիյօր. եանի
տէօվլէթլէրին Մաքէթոնիա իս-
լահաթընա տալիր միւթթէֆիզէն
պիր միւրաճաաթտա պուլընաճաք-
լարը շիմտիլիք թաաապիլուրաթտան
իպարէթ կէօրիւնիյօր.

— Ինկիլիթէրա մէճիսի մէպու-
սանընտա թրանսպալ վէ Օրանթ
իշին 8 միլիոն թախիս օլընտը.

— Վիլհէլմին Սանտրիլանա եէ-
թիւմիշ վէ Գրալ էտուարտտան վէ
Բրէնս տը կալտան սթաաթիտա
գարըլընմըլ օլտըղը սօն հապա.
տիսաթտան տըր.

— Յրանսաճիւմհուրիլէթ րէյիսի
Մ. Լուպէնին իթալիա գըրալը
վիլթթօր-էմանուէլ իլէ կէօրիւշ
սէսի իշին Բօմատան տըշարը պիր
մահէլ թախիս օլընտըղը կիպի,
Գրալ էմանուէլ տախի իտտէի
վիլթիթա իթմէսինտէ Յրանսա
բաթիթաթը խարիճիւնտէ տիկէր
պիր չէհրիտէ կէօրիւշէճէք տիր.

— Բուս բօսթաթը էլիզապէտօ.
կրատ չէհրինէ եազըն պիր չէթէ.
տէն վուրուլմուշ, վէ խրրսըզլար
12,000 րուպի ալմըշար.

— Էլէնա Բօրօփի նոմ գրգ ա.
վօգաթ մէքթէպիին իքմալ իթմիշ
վէ շահատէթնամէ վէ տիւրօմա
ալմըլ օլտըղը հալտէ ափօգաթլըգ
իթմէկէ մէզունիլէթ վէրիլմէտի.
կինտէն տօլալը Պուգրէշ իւթի.
նաֆ մահքէմէսինէ միւրաճաաթ էյ-
լէմիշ իտի. էվվէլքի կիւն մուհա.
քէմէսի իճրա օլընտը. միւտտաի
ուլմուլի (բօրգուրօր) գաաթըլար
հուգուզը մէտէնիլէնի հէք գըս.
մընա, եանի ինթիսապաթա վէ
սաիրէյէ հալիզ օլաւաթըլարը
կիպի ափօգաթլըգ իթմէք սէլա.
հիլէթինէ տախի հ. իլք օլսմադ-
լար տէտի. Էլէնանըն ափօգաթ-
լարը, աքսինի իտտաա իթտիլէր.
մահքէմէսին գարարը ախէր կիւնէ
թէէլիլ օլընտը.

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ, 30 Հօկտեմբեր	
ՁԱԽԻՐԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալօն Լիպ. 57-58 հքթ. 8.70/ 9.40	
Արապա լիպ. 53-62 հքթ. 8.- / 10.30	
ԱՐԲԱ,	
Վալօն 100 քիլօ 9.40/ 9.50	
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 5.60/ 6.-	
ՁԱՎՏԱՐ	
Վալօն 53-54 լիպ. 7.- / 7.20	
Արապա 7.- / 8.-	
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիլօ 18.- / 24.-	
ԵՈՒԼԱՅ	
Վալօն 100 քիլօ 10.40/ 10.50	
Արապա հէքթ. 5.40/ 5.70	
ՄԻՍԻՐ	
Արապա լիպ. 56-57 հքթ. 6.30/ 7.50	
Միսիր եաշ օլուր իսէ աշաղը ֆի- յաթլէ պիլէ ալան րէք պուլընմալօր. ՏԱՐԸ լիպ. 57-58 հքթ. 8.40/ 7.-	
Կիւնտէ 300.400 արապա վէ 40-50	
Վալօն կէլմէքտէ տիր.	
Վալօն մուսամէլէսի ալթուն ֆը- րանքլէ, արապա կիւմիւլլէ, Նաբօ- լէօն 20.40 ֆրանք.	

ԲԱՍՈՒՔ

Վարնա մաղազալարընտա իլիք սա- թըլարը.	
Ինկիլիզ իլիլիկ Ն. 8-14 10.-	
» » Ն. 18-24 12.-	
Եէրլի իլիլիկ Ն. 8-14 9.60	
Աթըլմըլ բամուք հօրգա 2.-	
Բամպուկ ֆիյաթլարը Եիւքսէլլէք- տէ տիր.	

ՊԱԳԳԱԼԻԹԷ

Վարնա բիւցաաթընտա պազգալիլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթլը, ալ- թուն ֆրանք իլէ.	
ԳԱՀՎԷ 1.50/ 1.85	
Շէֆէր Նէմցէ - .56	
» (Քէսմէ) սանտըգ 29.50	
Բիրինճ ճաթոն չուլալը 37.- / -.-	
» Ֆիլիպէ » 36.40/ -.-	
» Ինկիլիզ » 25.-	
» Բիգօն » 52.-	
ԿԱԶ Սանտըղը 7.30	
Չէթիւն ԵԱՂԸ քիլօ - .78/ - .90	
ԳՈՒՐՈՒ ԻԻԶԻԻՄ - .32	

ՍԱՐԲԱՖԻԹԷ

Նաբուլէոն 20.30 ֆրանք	
Օսի. լիւրաթը 22.80 ալթուն ֆրանք	

ՍՐԱՀ "ՍՈՆԴՐԱԼ"

Վաղը, հինգշաբթի գիշեր Նասիդսա
(Յոյս) հայ գերասանական խումբը
պիտի ներկայացնէ «99 Տեսակ տգեղու-
թեամբ երկրիս ամենագեղեցիկոհին»
կատակախաղը, 4 արար.
Ժիծաղաշարժ զաւեշտ 1 արար.

Շաբաթ գիշեր պիտի ներկայացուի
Օթէլլօ ողբերգութիւն 5 արար.
Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը.

ԳԱՀԱՆԱՅ ԿՈՒԶՈՒԻ

Տօպրիչի թաղ. թորհուրդը կը
խնդրէ ծանուցանել թէ տեղւոյն
Եկեղեցւոյն մէջ պաշտօնավարելու
համար քահանայի մը պէտք կայ.
Որ քահանան որ կուզէ հոն պաշ-
տօնավարել, գիմելու է Տօպրիչի
թաղ. խորհուրդին. 3 — 4

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼԸ

Ամերիկայի մեր գործակալն է Տիար
Յակոբ Մ. Ֆրանքեան, որուն թէ՛
թերթի եւ թէ՛ գրքերու համար կա-
րելի է գրամ յանձնել մեր հաշւոյն եւ
յանձնարարութիւններ ընել.

Հասցէն է՝

ՅԱՅՈՒՄ Մ. ՖՐԱՆԿԵԱՆ
176. Սօ Պոսթալ Սթ.
Ռուս, Մէս.

ԿԸ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

Չոր տարի առաջ Ռուսոնք քնս-
կող Վիլի Ջանախճի գիւղէն իրաշիկ
եւ Պետրոս Շիրինեան եղբայրներու
հաղէն գիտցողներէ կը խնդրուի որ
հօճին հետեւեալ հասցէին տեղեկու-
թիւն տալ.

Տ. Նազար Ստեփանեան
13, Դուսա. Սթ. Ուսթըր, Մէս.
(Մ. Ն. Ամերիկա)

ԾԱՌՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

ՆՈՐ ԵՐԴԱՐԱՆ կամ ՄՐՄՈՒՋ ՀԱՅ-
ԿԱԿԱՆ. Այս երգարանը Բ. անգամ
տպագրուելով աւելի ճոխացած ու բա-
րեկոխուած է, եւ հակառակ գնոյն
աժանութեանը կը պարուհապէ ազ-
գային հին եւ նոր խիստ շատ եր-
գեր. Գին 1 Ֆր.

ՆԷՏԱ. կամ ՄԱՄԻՍ ՊԱՏՄԱՄԸ,
Պուլկարիոյ ազատութիւնէն առաջ
Պուլկար գիւղացիին Թուրքերէ կը-
րած տառապանքները ու անոնց նիստ
ու կացը կը պատկերացնէ. Շատ հե-
տաքրքրական. Գին 50 ՍԱՆԹ.

ՀԱՅՐԵՆԻԻԻ ԶՈՂՆՐ. Պատկեր մը
Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն,
գրեց Ղ. Նահապետեան.
Զեղչեալ Գին 1 Ֆր.

Այս գիրքերը ստանալու համար
պէտք է գիմել Իրաւունքի խմբագրու-
թեան, բօսթի ծախքը 10ական
սանթիմ միտակը զրկելով. Իսկ գիր-
քերու արժէքին համար, Եթէ ուրիշ
գիւրութիւններ պակսին, կընդունուի
նամակագրօշմ 10 0/0 զեղչով.

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печ. на Хр. Н. Войниковъ—Варна